

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 201/2021-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti maloletej sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej zákonnou zástupkyňou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obe [REDAKOVANÉ], právne zastúpenej JUDr. Ľudmilou Raffáčovou, advokátkou, Nerudova 6, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 7 CoP 17/2021-1368 z 15. marca 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práv podľa čl. 7 a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a práv podľa čl. 3 ods. 1 a 2, čl. 16 a čl. 27 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 CoP 17/2021-1368 z 15. marca 2021. Navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal jej náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) je pod sp. zn. 21 P 110/2018 vedené konanie o úpravu práv a povinností k maloletej sťažovateľke na čas do rozvodu jej rodičov. Matka maloletej sťažovateľky podala v tomto konaní 12. januára 2021 návrh na vydanie neodkladného opatrenia, ktorým sa domáhala určenia výživného pre sťažovateľku zo strany jej otca v sume 900 eur mesačne do právoplatného skončenia uvedeného konania.

3. Okresný súd uznesením č. k. 21 P 110/2018-1327 z 15. januára 2021 návrh matky maloletej sťažovateľky na vydanie neodkladného opatrenia zamietol.

4. Krajský súd, na základe odvolania podaného matkou maloletej sťažovateľky, napadnutým uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 21 P 110/2018-1327 z 15. januára 2021.

II

Argumentácia sťažovateľky

5. Proti napadnutému uzneseniu podala maloletá sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, argumentujúc, že:

a) napadnutým uznesením došlo k porušeniu princípu právnej istoty a legitímneho očakávania, pretože nerešpektuje jej prvoradý záujem,

b) krajský súd, ako ani okresný súd sa nevysporiadali s jej konkrétnymi potrebami a otázkou zabezpečenia ich úhrady, čím bola narušená najvyššia možná miera jej rozvoja,

c) jednostrannosť a nedostatočnosť záverov napadnutého uznesenia o tom, prečo ňou tvrdené, resp. jej matkou tvrdené skutkové okolnosti popísané v návrhu na vydanie neodkladného opatrenia nemali na rozhodnutie žiadny vplyv, zakladá nepreskúmateľnosť a ústavnú neudržateľnosť napadnutého uznesenia,

d) napadnuté uznesenie nedalo zrozumiteľnú odpoveď na otázku, prečo je povinnosťami zaťažená len jej matka, ktorá v jej mene požadovala súdnu ochranu, s poukázaním na „*stav spisu, v ktorom vládne dva roky a šesť mesiacov chaos*“, čím všeobecné súdy ponechali rozhodnutie o otázke jej výživy aj do budúcnosti neusporiadané.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie práv maloletej sťažovateľky označených v bode 1 tohto rozhodnutia napadnutým uznesením, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu o zamietnutí návrhu na vydanie neodkladného opatrenia vo veci určenia výživného zo strany jej otca.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

7. Z hľadiska sťažovateľkou uplatnenej argumentácie ústavný súd považoval za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o vydaní neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

8. Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu

základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené.

9. Ústavný súd v tomto konkrétnom prípade upriamuje pozornosť na skutočnosť, že predmetom konania, v ktorom krajský súd vydal napadnuté uznesenie, bolo preskúmanie uznesenia okresného súdu, ktorým bol zamietnutý návrh na vydanie neodkladného opatrenia vo veci určenia výživného, podmienky vydania ktorého sú upravené okrem iného aj v § 366 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“). Podľa § 366 CMP neodkladným opatrením môže súd nariadiť platiť výživné v nevyhnutnej miere. Z citovaného ustanovenia je zrejmé, že obsahom neodkladného opatrenia je uloženie povinnosti platiť výživné, avšak len v nevyhnutnej miere. V tomto kontexte krajský súd v bode 9 napadnutého uznesenia uviedol, že podmienkou pre vydanie neodkladného opatrenia vo veci určenia výživného je osvedčenie skutočnosti, že bez zásahu súdu do pomerov účastníkov konania by bolo ohrozené zabezpečovanie výživy oprávneného, v tomto prípade maloletej sťažovateľky. Ďalej uviedol, že takýto rozsah vyživovacej povinnosti je zásadne odlišný od rozsahu vyživovacej povinnosti rodičov k deťom vyplývajúceho zo zákonných kritérií uvedených v § 62 a nasl. zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“). Keďže samotná matka sťažovateľky potvrdila, že otec maloletej prispieva na výživu sťažovateľky sumou 150 eur mesačne, krajský súd dospel k záveru, že nejde o situáciu, v ktorej by potreby maloletej neboli zabezpečené v nevyhnutnom rozsahu, a preto potvrdil rozhodnutie okresného súdu ako vecne správne. V závere poukázal na to, že pokiaľ matka maloletej sťažovateľky odôvodňuje návrh na vydanie neodkladného opatrenia základnými potrebami sťažovateľky, ktoré sú podľa nej v sume 1 500 eur, a dokonca uvádza, že ani táto suma nepokrýva všetky oprávnené záujmy, preukázanie týchto skutočností si vyžaduje vykonať rozsiahle dokazovanie, ktoré presahuje možnosti, ktoré má súd pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Vzhľadom na uvedenú presvedčivú a adekvátnu argumentáciu krajského súdu považuje ústavný súd námietky sťažovateľky formulované v časti II pod písm. a) až c) tohto uznesenia z ústavnoprávneho hľadiska za zjavne neopodstatnené.

10. K poslednej námietke maloletej sťažovateľky o tom, že napadnuté uznesenie nedalo zrozumiteľnú odpoveď na otázku, prečo je povinnosťami zaťažená len jej matka, ktorá v jej mene požadovala súdnu ochranu, s poukázaním na „stav spisu, v ktorom vládne dva roky a šesť mesiacov chaos“, čím všeobecné súdy ponechali rozhodnutie o otázke jej výživy aj do budúcnosti neusporiadané, ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že v konaní bola preukázaná skutočnosť potvrdená aj matkou sťažovateľky, že aj otec sťažovateľky prispieva na jej výživu v rozsahu, ktorý možno subsumovať pod rozsah „v nevyhnutnej miere“ tak, ako to predpokladá § 366 CMP. Vzhľadom na uvedené záver krajského súdu o tom, že matka sťažovateľky podaným návrhom neosvedčila naliehavosť bezodkladnej úpravy pomerov vyžadujúcej si okamžitý zásah súdu, ktorým by bolo potrebné určiť vyživovaciu povinnosť v zákonom predpokladanej nevyhnutnej miere, nemožno považovať za ústavne neudržateľný.

11. Ústavný súd konštatuje, že krajský súd jasne a zrozumiteľne vysvetlil dôvody, pre ktoré sa stotožnil s názorom okresného súdu, že v danom prípade nebola osvedčená dôvodnosť návrhu na vydanie neodkladného opatrenia. Jeho závery nemožno považovať za svojvoľné alebo zjavne

neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu a ktorá by nezohľadňovala prvoradý záujem maloletej sťažovateľky.

12. Keďže z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa závery napadnutého uznesenia krajského súdu spochybňovali, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, čl. 3 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa a práv podľa čl. 16 a čl. 27 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa

13. K namietanému porušeniu základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa a práv podľa čl. 27 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa je potrebné uviesť, že sťažovateľka namieta porušenie týchto jej práv v spojení alebo v nadväznosti na namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako ani k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto označených práv.

14. K namietanému porušeniu čl. 3 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa je potrebné uviesť, že tento upravuje princíp, že záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, a to aj pri rozhodovaní súdu v ich veciach alebo veciach, ktoré sa dotýkajú ich záujmu. Ústavný súd už v súvislosti s namietaným porušením čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa uviedol (II. ÚS 596/2014), že na úrovni doktríny medzinárodného práva, ako aj na úrovni samotnej Organizácie Spojených národov prevládol (dnes už konštantný) právny názor, že medzi články Dohovoru o právach dieťaťa, ktoré upravujú všeobecné zásady/princípy (*general principles*) a nie sú priamo vykonateľné, ale je potrebné tieto zásady inkorporovať do príslušnej vnútroštátnej legislatívy a aplikačnej praxe, možno zaradiť najmä čl. 2, 3, 6 a 12 (pozri HODGKIN, R., NEWELL, P. *Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child. Fully revised third edition.* Ženeva : UNICEF Regional Office for Europe, 2007, p. 39, 83, 158; k tomu porovnaj aj *Committee on the Rights of the Child: General Comment. No. 5, CRC/GC/2003/5*, body 19, 20 a 22). Tento záver podporuje i samotný text týchto článkov Dohovoru o právach dieťaťa („štáty sa zaväzujú“, „štáty zabezpečujú“, „dieťaťu sa poskytuje“). Naopak, k priamo vykonateľným právnym normám Dohovoru o právach dieťaťa je možné zaradiť napr. čl. 7 ods. 1, čl. 10 ods. 2, čl. 13, čl. 16 a pod.

15. Táto sťažovateľkou označená referenčná právna norma citovaného medzinárodného dokumentu neobsahuje priamo aplikovateľné subjektívne právo, ale je všeobecnou proklamáciou (princípom), ktorú je zmluvný štát povinný inkorporovať do svojho právneho poriadku, a orgány aplikácie práva sú povinné tento princíp zohľadňovať pri aplikácii príslušných vnútroštátnych normatívnych právnych aktov (m. m. II. ÚS 596/2014, II. ÚS 100/2018, IV. ÚS 332/2018).

16. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 7 a čl. 47 charty

17. Podľa čl. 51 ods. 1 charty sú ustanovenia charty určené členským štátom výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Európskej únie.

18. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie sa základné práva zaručené v právnom poriadku Európskej únie uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Európskej únie, avšak nie mimo týchto situácií. Pokiaľ teda určitá právna situácia nepatrí do pôsobnosti práva Európskej únie, nemôžu sa na akty členských štátov vzťahovať ani ustanovenia charty (porov. napr. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 30. 6. 2016 vo veci C-205/2015, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov proti Vasilemu Tomovi, Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, body 23 a 24, ECLI:EU:C:2016:499; m. m. I. ÚS 195/2019, III. ÚS 286/2018)

19. Z obsahu ústavnej sťažnosti ani príloh k nej priložených nevyplývajú žiadne dôvody na záver, že by okresný súd alebo krajský súd vo veci sťažovateľky v príslušných konaniach aplikovali právo Európskej únie, čo zakladá dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenej.

20. Ústavný súd napokon dodáva, že matka sťažovateľky je v zjavnom konflikte záujmov vo vzťahu k jej možnosti ako zákonného zástupcu splnomocňovať akéhokoľvek právneho zástupcu na zastupovanie maloletej sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom či jej zastupovaniu v tomto konaní ako jej zákonná zástupkyňa, a to s poukazom na § 31 ods. 2 zákona o rodine, podľa ktorého žiadny z rodičov nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom; v takom prípade súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorý ho bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať.

21. Ústavný súd však vzhľadom na skutočnosť, že odmieta ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, nepovažoval za potrebné sa riešením tejto kolízie ďalej procesne zaoberať.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu